

ze dne 9. února 1850 všeliké upotřebení dopisu u úřadu, pokladny nebo veřejného úřadu k tomu účelu, za kterým byl vystaven, nechť se přinese v prvopisu nebo přepisu; podléhají tudíž obchodní dopisy i tehda povinnosti poplatkové, když se pouze jich opisy u soudu upotřebí (nál. spr. s. dv. ze dne 14. dubna 1891 č. 1378 sb. Budwinski č. 5882, nál. spr. s. dv. ze dne 13. ledna 1891 č. 5666 sb. »Jolles« č. 2935 a nál. spr. s. dv. ze dne 21. června 1888 č. 1845 sb. Budwinski č. 4140).

Doprava osob po železnicích.

1. Železniční podnikatelstva ku dopravě osob vůbec zavázaná, nesmějí odepřít dopravu osob: *a)* vyhoví-li se platným podmínkám dopravním a všeobecným železničním nařízením; *b)* je-li doprava možna pravidelnými prostředky dopravními; *c)* nebrání-li dopravě okolnosti, jež za vyšší moc pokládati dlužno, (§ 8 žel. dopr. ř., § 6 dopr. ř.). Brání-li přírodní nehody nebo jiné okolnosti jízdě na trati dráhy, má se podnikatelstvo všemožně postarati o další dopravu až ku sjízdné trati pomocí jiných dopravních prostředků, na útraty cestujících (§ 26 dopr. ř.). Je-li doprava rušena, mají železnice netoliko se postarati, aby překážky co nejrychleji odstraněny byly, nýbrž též o to, aby o tom veřejnost byla zpravena (§ 7 žel. dopr. ř., výn. min. ob. ze dne 10. ledna 1875 č. 499). Přerušování a spoždění vlaků budiž ihned obecnstvu vyvěšením návštěví oznámeno. (§ 26 č. 6 dopr. ř.) Pravidelná doprava osob děje se dle uveřejněných řádů jízdních vlaky pro dopravu osob určenými. Zvláštní vlaky může zavést správa železniční dle svého uvážení. Rakouské železnice dopouštějí na požádání zvláštní jízdy, pokud se tyto ve hlavních stanicích nejméně 2 hodiny a v ostatních stanicích den před odjezdem onoho pravidelného vlaku ohlásí, který přímo před zamýšleným zvláštním vlakem odjíždí do stanice, do které zvláštní vlak má jeti. Objednání vlaku zvláštního připouští se jen tenkrát, když to poměry dopravní dovolují. Jízdné zapravuje se dle sazby. Pro jízdu vlaků rozhodny jsou hodiny staniční (středoevropský čas, který předchází času pražskému o 2 minuty) (§ 10 dopr. ř., § 4 žel. dopr. ř.).

2. Legitimací ku jízdě jest jízdní lístek, jenž musí obsahovati: trať, druh vlaku, třídu vozu a cenu jízdní, pokud tato nepodléhá kolísání valuty (§ 12 dopr. ř.). (Připojování návštěví na jízdní lístky není dle výn. min. obch. ze dne 9. dubna 1879 č. 8772 dovoleno.) Cena jízdní určí se dle sazby. Nejvyšší dovolený obnos cen jízdních řídí se dle jednotlivých koncesních listin, resp. zákonů ze dne 15. července 1877 č. 64 ř. z. a ze dne 25. května 1890 č. 89 ř. z. Na každé stanici má se na vhodném místě výtah sazby vyvěsiti, resp. vyložit, z něhož by ceny jízdní do těch stanic, pro něž přímé lístky jízdní se vydávají, byly zřejmy. Děti do dokonaného 4. roku, pro něž se na zvláštní místo nárok nečiní, dopravují se zdarma, děti až do dokonaného 10. roku dopravují se za zmírněné (většinou poloviční) jízdné. V pochybnosti o stáří dětí rozhoduje (prozatímně) nejvyšší úředník službu právě konající (§ 11 dopr. ř.). Lístky dětské oprávnějí ku celému sedadlu (výn. gen. inspekce rak. žel. ze dne 29. prosince 1891 č. 22940). Pro cesty dvorských, státních úředníků a sluhů, jakož i osob vojenských ve službě i mimo službu, platí zvláštní dohodnutí mezi železnicemi a správou státní. Lístky jízdní třeba z pravidla u pokladny si koupiti. Opozdí-li se cestující, může jízdné též průvodčímu (konduktorovi) resp. vlakvedoucímu zapraviti. Prodej lístků jízdních možno žádati na stanicích s menší dopravou jen během poslední půl hodiny, na

stanicích s větší dopravou během hodiny před odjezdem vlaku. Pět minut před odjezdem vlaku zaniká nárok na vydání lístku jízdního. Jízdné má sobě každý cestující napřed odpočítati. Objednání celých oddělení vozů staniž se nejpozději 30 minut před odjezdem dotyčného vlaku proti zaplacení takového počtu lístků, kolik míst oddělení dotyčné třídy obsahuje, leč většina rakouských drah má podmínky příznivější. Rovněž jest stanovena sazba pro nájem celých vozů (osobních, salonních a vozů pro nemocné). V mezistanicích možno však na celá oddělení jen tehdy nárok činiti, když tato nejsou obsazena. Do oddělení nesmí býti více osob přijato, než kolik je zaplacené jízdních lístků. Objednaná oddělení mají se nápisem označiti (§ 13 dopr. ř.). Jízdní lístky poskytují nárok na místa ve příslušné třídě vozu. Nelze-li však cestujícímu náležité místo vykázati, a nevykáže-li se jemu též prozatím místo vyšší třídy, pak má tento na vůli zaměnit si lístek jízdní za lístek třídy nižší, ve které ještě místa jsou, aneb od jízdy upustiti a vrácení zaplaceného jízdného žádati. Výměna kuponých jízdních lístků za lístky třídy vyšší nebo nižší aneb za lístky do jiné stanice jest cestujícím nejdéle do 5 minut před odjezdem vlaku dovolena, ač-li jízdní lístek ještě propíchnut neb jinak bezcenným učiněn nebyl. Též lze přecházeti na místa vyšší třídy proti zaplacení přírážky, jež v sazbě se má určit, nejen na stanici odjezdu, nýbrž i v mezistanicích (§ 14 dopr. ř.). Lístky zpáteční jakož i vůbec lístky dle sazby pásmové vydané, prohlásily železniční správy za nepřenesitelné. O zákazu a právních následcích kombinace lístků pásmových k vůli levnějšímu jízdnému obsahují sazby jednotlivých drah zevrubná ustanovení.

3. Čekárny mají se nejpozději hodinu před odjezdem každého vlaku otevřít. Ve stanicích přestupných mohou se cestující mající lístek jízdní v čekárně oné dráhy, kterou v cestě pokračují, až do odjezdu dotyčného nejbližšího vlaku zdržovati, však od 11 hodin večer do 6 hodin ráno jen pokud čekárna po tento čas vůbec otevřena býti musí (§ 15 dopr. ř.).

4. Vyzvání ku vstoupení do vozu děje se vyvoláním neb odzvoněním v čekárnách aneb signálem dvěma údery na zvon staniční. Pokud se vlak pohybuje, jest vstupování a vystupování, jakož i svémocné otevírání dveří vozových zakázáno. Koleje přecházeti nebo na ně vstupovati smí obecnostvo jen na místech k tomu určených. Opuštění stanice děje se východem k tomu určeným.

5. Místa ve vozích vykazují služebníci, k čemuž tito jsou netoliko oprávněni, nýbrž na požádání cestujících zavázáni. Určitá místa se neprodávají, leč pro vlaky s vozy k tomu účelu zvláště zařízenými. Cestujícím je dovoleno pro sebe a pro spolucestující místa ve voze obsaditi. Dle možnosti mají přímé vozy jen cestujícími, jež přímé jízdní lístky mají, obsazeny býti (výn. gen. inspekce rak. žel. dráh ze dne 25. července 1890 č. 10161.).

6. Při hlavních drahách jest se postarati o ženská oddělení. Při vlacích sekundárních jakož i na místních drahách nejsou ženská oddělení z pravidla nutná. Osoby ženské mají býti, ku své žádosti pokud možná jen mezi ženami umístěny. Při každém vlaku musí nejméně po jednom ženském oddělení II. a III. třídy zřízeno býti pokud vlak nejméně 3 oddělení dotyčných tříd obsahuje. I při vlacích, které nemají vozy s uzavřenými odděleními, má se pokud možná zřídit oddělení pro ženy. (§ 17. dopr. ř.)

7. Kouření tabáku jest v I. třídě jen se svolením všech v tomtéž oddělení se nacházejících spolucestujících dovoleno, pokud oddělení to není výslovně pro kuřáky určeno. V ostatních třídách vozů jest kouření dovoleno. Při každém osobním vlaku musí však oddělení druhé a pokud to povaha vozů připouští, i třetí třídy pro nekuřáky vyhrazena býti. V těchto, jakož i v ženských odděleních nesmí se kouřiti a rovněž nesmí nikdo do zmíněných oddělení s hořícími doutníky nebo dýmkami vstupovati. (§ 18 dopr. ř.) (Pro vlaky drah sekundárních a místních platí toto: Když ve vlaku jen jedno oddělení jedné vozové třídy se nachází, pak smí se kouřiti, pokud se to týče I. nebo II. třídy, jen se svolením všech v tomto oddělení se nacházejících spolucestujících. Je-li však ve vlaku více uzavřených oddělení jedné vozové třídy, vyhradí se jedno z nich pro nekuřáky.)

8. Zmeškání odjezdu vlaku (§ 19. dopr. ř.).

a) Když předepsané znamení k odjezdu parní pískalou lokomotivy nebo pískalou vlakvedoucího dáno bylo, nemůže již nikdo do vlaku vstoupiti a spolu jeti.

b) Cestujícímu, jenž zmešká čas odjezdu, nepřisluší nárok ani na vrácení jízdného ani na jinaké odškodnění.

c) Zní-li jízdní lístek na určitý vlak, pak může cestující i jiného v týž nebo následující den do téže stanice odjíždějícího vlaku použiti, jest však povinen svůj lístek jízdní neprodleně předložiti přednostovi stanice, který na lístku poznamená, že platí dále.

d) Zmeškáním vlaku neprodlužuje se však lhůta pro jízdy zpáteční, okružní a pod. stanovená.

9. Vyloučení z jízdy (§ 20. dopr. ř.). Osoby, jež pro zjevnou nemoc nebo z jiných důvodů by spolucestující snad obtěžovati mohly, buďtež z jízdy vyloučeny potud, pokud pro ně zvláštní oddělení zapláceno není. (Ohledně osob cholerou onemocnělých viz výn. min. obch. ze dne 19. září 1893 č. 48967.) Byl-li cestující z jízdy vyloučen, dlužno vrátiti jemu jízdné, které byl zaplatil. Zjistí-li se teprve mezi jízdou, že cestující náleží k osobám, které jest z jízdy vyloučiti, budiž vyloučen na nejbližší stanici. Kdo předepsaného řádu nedbá, rozkazů služebníků neuposlechne, nebo slušnost uráží, vyloučí se ze spolujízdy a nemá nároku na náhradu zaplaceného jízdného. Zejména osobám opilým nesmí býti spolujízda a pobyt v čekárnách dovolen. (§ 9 žel. dopr. ř.) (Ohledně vykázání oddělených míst pro zřízence oděných ve stejnokroj pohřebních ústavů sr. výn. min. obch. ze dne 22. listopadu 1890 č. 44926.).

10. Kontrola jízdních lístků. Jízdní lístek budiž na požádání při vstupu do čekárny, na perron, do vozu jakož i během jízdy předložen. (O lístcích na perron sr. výn. min. obch. ze dne 26. října 1877 č. 26745.) Cestující, jenž postižen byl bez platného jízdního lístku, má za projetou trať a nelze-li stanici, kde vstoupil, ihned prokázati, za celou vlakem projetou trať dvojnásobné jízdné nejméně 3 zl. r. č. zaplatiti, byť se i vlak ještě nepohyboval. Za to onen cestující, který průvodčímu nebo vůdci vlaku ohlásí, že opozdiv se lístek koupiti sobě nemohl, zaplatí pouze jízdné s přírážkou nejvýše 50 kr. r. m., nikdy však více než dvojnásobné jízdné. Zapravení této přírážky odpadá, když cestující během jízdy přestoupí do třídy vyšší, nebo když v jízdě dále pokračovati chce, pakli o tom průvodčího v čas zpraví (výn. min. obch. ze dne 21. ledna 1873 č. 2073 a ze dne 30. prosince 1879 č. 31081).

11. Chování se cestujících během jízdy. Zakázáno je nahýbati se z vozu, opírat se o dvěře, zdržovati se na můstku, vyhazovati předměty, jimiž osoby nebo věci poškozeny býti mohou; zakázáno jest dále každé poškození nebo znečištění vozů. Způsobí-li cestující nějakou škodu, jest povinen tuto ihned dle sazby nahraditi. Použije-li kdo svévolně poplašného signálu (signálu interkomunikačního) jest povinen, nehledě ku všobecným trestním ustanovením, podnikatelstvu zaplatiti konvenční pokutu 10 zl., tím však není ještě osvobozen od náhrady škody tuto pokutu převyšující. (Výn. min. obchodu ze dne 1. února 1882 č. 42117 č. 14 ř. z.) Okna smějí jen se svolením všech v témže oddělení sedících spolucestujících současně na obou stranách vozu býti otevřena. (§§ 22, 23 dopr. ř. § 98 žel. dopr. ř.). Přijede-li vlak do stanice, vyvoláno budiž jméno její a doba trvání zastávky. Při zastávce na trati jest vystupování jen s výslovným povolením vůdce vlaku dovoleno. Cestující vystoupivší mají se ihned kolejí vzdáliti a na prvé znamení ke vstupování opět svá místa zaujati. Další jízda oznámí se trojím pískotem parní píšťaly. Kdo při třetím zaznění píšťaly do vlaku nevstoupil, pozbývá nároku na další spolujízdu (§ 24 dopr. ř., § 95 žel. dopr. ř.).

12. Přerušování jízdy. Cestujícím jest dovoleno, jízdu jednou (při zpátečních jízdách na cestě tam i zpět vždy jednou) přerušiti a nejdéle nejbližšího dne vlakem do stanice určené odjíždějícím dále cestovati. Přeruší-li cestující jízdu, nechť opatří sobě na stanici, kde jízdu přerušil, potvrzení toho na lístku přednostou stanice. Lhůta stanovená pro jízdy zpáteční, okružní a pod. se přerušením jízdy neprodlužuje. Se schválením úřadu dozorčího může přerušování jízdy učiněno býti závislým na zvláštních podmínkách, aneb může býti při jistých jízdách lístcích vůbec vyloučeno (§ 25 dopr. ř.).

13. Spozdění a porušení dopravy. Spozděný odjezd nebo příjezd vlaku nezakládá žádný nárok proti železnici. Za spojení dráha neručí. Zmešká-li cestující následkem spozdění vlaku připojení ku vlaku dále jedoucímu, má právo žádati vrácení zaplaceného jízdného a má právo nejbližším vlakem se vrátiti. Tento nárok zachová si cestující tím, že bez prodlení předloží lístek přednostovi stanice a přednostovi stanice, ze které vyjel, to ohlásí. Odpadne-li jízda zcela nebo z části, jsou cestující oprávněni buď vrácení jízdného za neprojetou trať žádati aneb mají nárok na dopravu nejbližším vlakem, jenž po téže nebo po jiné trati téže dráhy do místa určené jede, pokud to bez přetížení vlaku a dle provozovacích zařízení jest možno (§ 26 dopr. ř.).

14. Zavazadla ruční. Jako ruční zavazadla mohou s sebou cestující vzíti malé, snadno přenesitelné předměty, pokud spolucestující jich zápachem nebo jiným způsobem obtěžování nejsou, a pokud to není v odporu s předpisy celními, berními nebo policejními. Cestující nechť sobě sami na ruční zavazadla pozor dají. Cestujícím IV. třídy je za týchž podmínek dovoleno vzíti s sebou řemeslnické náčiní, torby, břemena nosná (košíky, pytle, nůše a p.), jež pěší s sebou nosí (§ 28. dopr. ř.). Zapovězeno jest vzíti s sebou předměty hořlavé, jakož i jiné předměty, jež jakýmkoliv způsobem škodu způsobiti mohou, zvláště nabitě zbraně, střelný prach. Kdo by proti zákazu tomu jednal, podlehá trestu a povinnosti ku náhradě škody. Železniční zřízenci jsou oprávněni se přesvědčiti o podstatě předmětů, které cestující s sebou vezou. Myslivcům — jimiž rozuměti dlužno i majitele

honitby a nimrody — a osobám stojícím ve službě veřejné, je dovoleno vzít s sebou ruční munici (t. j. zásobu střeliva nepřevyšující 300 patron). Hlaveň zbraně musí k zemi obrácena býti. (§.29 dopr. ř. § 19 žcl. dopr. ř. výn. min obch. ze dne 15. února 1880 č. 4401). Upotřebení světla nechráněného ve vozech jest zapovězeno. Psů a jiných zvířat nelze do vozu osobního s sebou vzít; výjimka platí pro malé psy na klíně, pokud se proti tomu spolucestující v témže oddělení neozvou. Větší psi, zvláště honicí, smějí proti zapravení sazbového poplatku do III. třídy s sebou vzati býti.

Doprava vojska po železnicích.

I. Ustanovení zákonů železničních.

Má-li se použití železnice ku dopravě vojska nebo věcí vojenských, jest podnikatelstvo ku rozkazu vojenského zemského, armádního, sborového nebo vyššího vojenského velitelství, nebo ministerstva války povinno poskytnouti správě vojenské všechny prostředky dopravní za přiměřenou náhradu, jež stanoví se vzájemným dohodnutím (která však nesmí obyčejné ceny sazební převyšovati). Doprava musí státi se hned, ba má i přednost před dopravou jiného druhu. Ve stavu obležení, jakož i v čas války přísluší úřadům vojenským k tomu oprávněným, vyžadují-li toho příčiny strategické nebo jiné vojenské, užiti dopravy železniční zcela nebo z části ku potřebám vojenským anebo dopravu zastaviti. (§§ 69 a 70 želez. dopr. ř. ze dne 16. listopadu 1851 č. 1 ř. z. na rok 1852). Doprava vojska po železnicích má se dít buď vozy osobními nebo vozy nákladními (§ 86 nař. min. obch. ze dne 18. října 1876 č. 30084).

II. Nařízení vojenských úřadů:

1. Na základě nejv. schválení ze dne 30. listopadu 1870 byly nař. říšského ministerstva války ze dne 1. ledna 1871 oddíl 5. č. 3741 vyhlášeny předpisy o vojenské dopravě po železnicích, které obsahují:

- a) Všeobecná ustanovení (§§ 1—4);
- b) material dopravní a zařízení (§§ 5—10);
- c) úřady instradování obstarávající a jiné vojenské železniční úřady dopravní (§§ 11—17);
- d) instradování (§§ 18—20);
- e) přípravy dopravní (§§ 21—29);
- f) výkon transportu (§§ 30—51);
- g) zásobování a poplatky (§§ 52—60);
- h) doprava nemocných (raněných) ve válce (§§ 61—68);
- i) doprava zásob a dobytka jatečného (§§ 69—73);
- j) doprava prachu a střeliva (§§ 74—85).

2 Vojenský řád služební obsahuje ve II. díle zvláštní ustanovení o dopravě vojska po železnicích, z nichž nejdůležitějšími jsou: Nejdéle 10 dní před pochodem vojska zašle se velitelství instradování obstarávajícímu výkaz o stavu zástupu, jenž odtáhnouti a po železnici dopraven býti má. Velitelství zásilně vyhotoví plán pochodu a vyrozumí o tom příslušné úřady a správy železniční. Každý sbor vojenský, nebo větší zástup vojenský, v pádu potřeby i oddíl samostatně táhnoucí vyšle na nádraží aspoň 24 hodin před odjezdem důstojníka, jenž se dle platných předpisů s orgány železniční dopravy shodne o podrobných opatřeních. Každý prapor, setnina nebo baterie vyšle ještě aspoň 3 hodiny před odjezdem na nádraží důstojníka, který má řídit práci při nakládání. Pro každý vlak vojenský určí se